

**PERSEKITARAN MAYA BERASASKAN TEKNIK
PEMODELAN *AUTOCAD* DAN IMEJ FOTOGRAFI**

**Tesis Ini Dikemukakan Kepada Sekolah Siswazah
Sebagai Memenuhi Sebahagian Keperluan Bagi Ijazah
Sarjana Sains (Teknologi Maklumat)
Universiti Utara Malaysia**

**Oleh
Zakirah Othman**

KEBENARAN MENGGUNAKAN KERTAS PROJEK

Tesis ini dikemukakan sebagai memenuhi sebahagian daripada keperluan pengurniaan Ijazah Sarjana Sains (Teknologi Maklumat) Universiti Utara Malaysia. Saya dengan ini bersetuju membenarkan pihak perpustakaan Universiti Utara Malaysia mempamerkannya sebagai bahan rujukan umum. Saya juga bersetuju bahawa sebarang bentuk salinan sama ada secara keseluruhan atau sebahagian daripada tesis ini untuk tujuan akademik perlulah mendapat kebenaran penyelia kertas projek atau Dekan Sekolah Siswazah terlebih dahulu.

Sebarang bentuk salinan dan cetakan bagi tujuan komersial adalah dilarang sama sekali tanpa kebenaran bertulis daripada penyelidik. Pernyataan rujukan kepada penulis dan Universiti Utara Malaysia perlulah dinyatakan jika rujukan ke atas tesis ini dilakukan. Kebenaran untuk menyalin atau menggunakan kertas projek ini sama ada secara sebahagian atau sepenuhnya hendaklah dipohon melalui:

Dekan
Sekolah Siswazah
Universiti Utara Malaysia
06010 UUM Sintok
Kedah Darul Aman

ABSTRAK

Sejajar dengan revolusi era teknologi maklumat dan komunikasi, teknologi realiti maya merupakan medium terbaik dalam memaparkan maklumat yang lebih realistik. Objek persekitaran maya antaranya melibatkan proses membina model 3 dimensi dari *AutoCAD* dan imej fotografi. Walaupun begitu, terdapat perbezaan dalam membina model 3 dimensi untuk aplikasi CAD dan persekitaran maya. Sehubungan itu, penyelidikan ini bertujuan untuk mengenalpasti isu teknikal dalam pembangunan model dari *AutoCAD* untuk aplikasi persekitaran maya. Selain itu, model berasaskan imej fotografi yang telah meluas penggunaannya turut dilihat. Perisian pengarangan *WorldUp* versi 5 dan perisian panorama VR (*PhotoVista* v2.02, *Ulead COOL 360* v1.0, *Reality Studio* v1.0 dan *VR Worx* v2.0) telah digunakan. Penyelidikan ini melibatkan Perpustakaan Sultanah Bahiyah, Universiti Utara Malaysia sebagai prototaipnya. Sistem tunjuk arah ini dibangunkan dalam bentuk kios dan bersifat interaktif. Kaedah yang dilakukan akan memberi peluang kepada pengguna untuk *walkthrough* ke sesuatu lokasi secara maya. Dapatan kajian menunjukkan bahawa model *AutoCAD* untuk persekitaran maya mempunyai beberapa ciri iaitu dibina dengan mengkategorikan objek kepada satu lapisan ataupun warna, tiada pertindihan objek, ketepatan koordinat di antara objek, pengurangan bilangan poligon dan kebolehan menukarkan maklumat objek ke fail output yang difahami oleh perisian VR. Manakala, hasil kajian untuk model berasaskan imej pula mendapati fasa mengambil gambar yang terancang dan resolusi kamera menentukan kualiti hasil output.

ABSTRACT

In this era of information and communications technology (ICT), virtual reality is a powerful medium to represent realistic information. Virtual reality objects include the process of constructing 3 dimensional models by AutoCAD and photographic image. However, there are differences between CAD and virtual reality applications in designing 3 dimensional models. Hence, the objective of this research is to identify technical issues in developing AutoCAD model for virtual environment applications. This research also looks into model based on photographic image that is widely used. WorldUp version 5, a virtual reality authoring tool; and panoramic image software (PhotoVista v2.02, Ulead COOL 360 v1.0, Reality Studio v1.0 and VR Worx v2.0) were utilised. The prototype is the virtual representation of Sultanah Bahiyah Library, Universiti Utara Malaysia. The system was developed in an interactive kiosk and user is allowed to walk through the virtual environment. The findings of this research show that AutoCAD model for virtual environment have several elements: object groups based on layer or color; zero overlapping objects; relevant coordinate between objects; polygon count reduction; and capabilities to convert or import file to virtual environment. Meanwhile, the findings regarding image photography model show that planning in capturing image and camera resolution determine the output quality.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah yang maha pengasih dan penyayang.

Syukur kehadiran-Nya dengan limpah kurnia dan rahmat-Nya memberi petunjuk dan kekuatan sepanjang penyelidikan dan penulisan tesis ini.

Pada kesempatan ini, jutaan terima kasih saya rakamkan kepada penyelia penyelidikan, Prof. Madya Dr. Abdul Razak Yaakub dan Encik Abdul Nasir Zulkifli di atas tunjuk ajar, nasihat dan pandangan sepanjang penyelidikan ini.

Terima kasih teristimewa kepada Prof. Madya Dr. Ding Choo Ming, UKM yang sentiasa memberi sokongan dan dorongan. Anda menjadi sumber inspirasi saya. Begitu juga kepada Prof. Dr. Abu Talib Othman yang telah membuka minda saya untuk meneruskan pengajian ke tahap yang lebih tinggi.

Terima kasih juga kepada Kementerian Sains dan Teknologi di atas sumbangan kewangan. Begitu juga pihak Sekolah Siswazah dan Sekolah Teknologi Maklumat UUM di atas kerjasama selama ini.

Seterusnya, sekalung penghargaan kepada individu dan organisasi yang terlibat antaranya kakitangan Perpustakaan Sultanah Bahiyah, UUM, Perpustakaan Sultanah Hasmah, Universiti Multimedia, Perpustakaan Tun Sri Lanang UKM dan Perpustakaan Negara Malaysia. Begitu juga, terima kasih di atas nasihat atau bantuan Encik Faizul Abdul dan Encik Ismail Abdullah dari Unit Pembangunan, UUM, pengiat animasi Malaysia iaitu Encik Sharkawi Che Din dan Encik Syamsul dan Encik Syamsani, jurukamera dari Pusat Penerbitan dan Teknologi Media, UUM.

Tidak ketinggalan juga, terima kasih diucapkan buat ayah, ma, mak Jang, adik-adik dan kawan-kawan seperjuangan khasnya grup penyelidikan VRIC, XMLer's, *Security* dan AI terutamanya Nor Azila, Rusnida, Encik Fairuz, Kak Khamsila, Juliana, Nur Fadziana, Nur Aina dan Kak Adilah. Terima kasih kerana sedia memahami dan berkongsi pengalaman dan kesulitan.

Semoga Allah merestui segala usaha ini. AMIN.

DEDIKASI

Ingatan kasih sayang dan ingatan yang berkekalan khas buat,
almarhum bonda,

Habsah Mustafa

yang mendidik anakanda dalam memahami makna sebenar kehidupan.

ISI KANDUNGAN

	Halaman
KEBENARAN PENGGUNAAN	ii
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	iv
PENGHARGAAN	v
DEDIKASI	vi
ISI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiii
SENARAI RAJAH	xiv
SINGKATAN	xvii

BAB 1 PENGENALAN PENYELIDIKAN

1.1 PENDAHULUAN	1
1.2 OBJEKTIF	2
1.3 PENYATAAN MASALAH	3
1.3.1 <i>AutoCAD</i>	4
1.3.2 Pemodel <i>WorldUp</i>	5
1.3.2.1 <i>WorldUp</i> versi 5 dan VRML97	6
1.3.2.2 Perisian Aplikasi VR dan Model 3D CAD	7
1.3.3 Imej Fotografi	7
1.4 PROTOTAIP PERPUSTAKAAN SULTANAH BAHIIYAH	8
1.4.1 Kes 1 - Pengguna Perpustakaan	8
1.4.2 Kes 2 - Pelawat	9
1.5 KEPENTINGAN KAJIAN	10
1.6 SKOP	10
1.7 SUMBANGAN	11
1.8 RANGKA THESIS	12

BAB 2 ULASAN KARYA

2.1 PENGENALAN KEPADA REALITI MAYA	13
2.1.1 Definisi Realiti Maya	13
2.1.2 Sejarah Perkembangan VR	16
2.1.3 Sejarah Perkembangan Realiti Maya di Malaysia	17
2.1.4 Klasifikasi Sistem VR	19
2.1.5 Perbezaan Sistem VR	23
2.1.6 Aplikasi VR	24
2.2 PERBANDINGAN VR DENGAN MEDIA LAIN	28
2.2.1 VR dan Multimedia	29
2.2.2 Keberkesanan VR Sebagai Alat Penyampai Maklumat	29
2.3 PEMBANGUNAN PERSEKITARAN MAYA	31
2.4 TEKNIK PERMODELAN REALITI MAYA	33
2.4.1 Model Berasaskan CAD	34
2.4.2 Model Berasaskan Imej	34
2.4.3 Model Berasaskan Bahasa Pengaturcaraan	34
2.4.4 Model dalam Editor Perisian Pengarangan VR	34
2.5 POTENSI REKA BENTUK BERBANTUKAN KOMPUTER	35
2.5.1 Model CAD dalam Aplikasi VR	36
2.6 SENSE8	37
2.6.1 <i>WorldUp</i> versi 5.....	38
2.6.2 Ciri-ciri <i>WorldUp</i> versi 5	38
2.7 REALITI MAYA JENIS PANORAMA	40
2.8 TEKNIK PERMODELAN BERASASKAN IMEJ	42
2.9 KONSEP PERPUSTAKAAN MAYA.....	44
2.9.1 Perbezaan Perpustakaan Digital, Elektronik dan Maya	44
2.9.2 Perpustakaan Sultanah Bahiyah, Universiti Utara Malaysia	45
2.9.3 Perkhidmatan Perpustakaan Dahulu dan Sekarang	46
2.9.4 Aplikasi Pandu Arah Maya Perpustakaan	46

2.10 KESIMPULAN.....	47
----------------------	----

BAB 3 METODOLOGI DAN REKABENTUK

3.1 PENGENALAN	49
3.1.1 Pengumpulan Maklumat	49
3.1.2 Keperluan	51
3.1.2.1 Keperluan Pengguna	51
3.1.2.2 Keperluan Perkakasan	51
3.1.2.3 Keperluan Perisian	51
3.1.3 Reka Bentuk Prototaip	55
3.1.4 Membangunkan Sistem Prototaip	56
3.1.5 Pengujian dan Penilaian Sistem	56
3.2 TEKNIK PERMODELAN 3D CAD	56
3.2.1 Membina Model 3D	56
3.2.1.1 Sistem Koordinat	57
3.2.1.2 Model Kerangka	58
3.2.1.3 Model Permukaan	59
3.2.1.4 Model Pepejal	59
3.2.2 Membina Model Berasaskan Garisan Profil 2D	60
3.2.3 Membina Model Berasaskan Objek Primitif	61
3.2.4 Peringkat Akhir Pemodelan CAD	63
3.3 TEKNIK PEMODELAN BERASASKAN IMEJ	63
3.3.1 Mencipta Imej Panorama Melalui Kamera Biasa	63
3.3.2 Mencipta Imej Panorama Melalui Kamera Digital	64
3.3.3 Mencipta Imej Panorama Melalui Kamera Video.....	64
3.3.4 Mencipta Imej Panorama Melalui Kamera Panorama	64
3.3.5 Imej yang Dihasilkan Melalui Komputer	64

3.4 REKA BENTUK PERSEKITARAN MAYA BERASASKAN MODEL <i>AUTOCAD</i>	65
3.4.1 Elemen Persekitaran Maya	69
3.5 REKA BENTUK PEMBANGUNAN PANORAMA VR	72
3.5.1 Perancangan	72
3.5.2 Mengambil Gambar	73
3.5.3 Mencipta Panorama VR	74
3.6 REKA BENTUK ANTARAMUKA KIOS	75
3.7 KESIMPULAN	76

BAB 4 PEMBANGUNAN PROTOTAIP

4.1 PENGENALAN	78
4.2 PEMBANGUNAN PROTOTAIP BERASASKAN MODEL CAD .	78
4.2.1 Pengumpulan Maklumat	78
4.2.2 Definisi <i>Scene</i>	78
4.2.3 Membina Objek	80
4.2.4 Proses Pemetaan Tekstur dan Bahan	82
4.2.5 Penukaran Pangkalan Data Bersesuaian	82
4.2.6 Penukaran Format Fail Model <i>AutoCAD</i> ke Format Fail VR	83
4.3 PEMBANGUNAN PERSEKITARAN MAYA	84
4.3.1 Model Import	84
4.3.2 Pencahayaan	86
4.3.3 <i>Behaviour Library</i>	87
4.3.4 <i>Path</i>	88
4.3.5 Audio	89
4.3.6 Skrip	89
4.3.7 Pemaparan Simulasi	90
4.3.8 Pengujian	91

4.4. PEMBANGUNAN PROTOTAIP BERASASKAN IMEJ FOTOGRAFI	92
4.4.1 Pemilihan <i>Node</i>	92
4.4.2 Mengambil Gambar	93
4.4.2 Penyambungan Imej	94
4.4.3 Menghubungkan Panorama VR	95
4.4.4 Mengecil dan Memampatkan Panorama VR	95
4.4.5 Pemaparan	98
4.5 PEMBANGUNAN ANTARAMUKA KIOS SIPANDU	98
4.5.1 Pengumpulan Maklumat	99
4.5.2 Mereka Bentuk Papan Cerita	99
4.5.3 Mereka Bentuk Sistem	99
4.5.4 Pemilihan Muzik dan Merekodkan Audio	100
4.5.5 Penulisan Aturcara	100
4.5.6 Pengujian	100
4.5.7 Perlaksanaan	100
4.6 KESIMPULAN	101

BAB 5 PERBINCANGAN DAN HASIL KAJIAN

5.1 PENGENALAN	102
5.2 PEMODELAN <i>AUTOCAD</i> UNTUK APLIKASI VR	102
5.2.1 Mengelakkan Penindanan Objek	102
5.2.2 Mengkategorikan Objek Mengikut Lapisan atau Warna	103
5.2.3 Ketepatan Koordinat di Antara Objek	104
5.2.4 Eksport Fail <i>AutoCAD</i> ke Perisian VR	104
5.2.5 Pengurangan Poligon bagi Objek yang Kurang diberi Tumpuan	105
5.3 CAD DAN VR	107
5.4 IMEJ FOTOGRAFI UNTUK PANORAMA VR	108

5.5 PERBEZAAN VR BERASASKAN MODEL <i>AUTOCAD</i> DAN PANORAMA VR	109
5.6 PENGENALAN KAJIAN RINTIS KIOS PANDUAN TUNJUK ARAH MAYA PERPUSTAKAAN SULTANAH BAHIYAH (PSB)	111
5.6.1 Kaedah Penyelidikan dan Pemilihan Responden	111
5.6.2 Persampelan	112
5.6.3 Pengumpulan Data	113
5.6.4 Hasil Kajian	113
5.6.4.1 Hasil Kajian Terhadap Responden Pustakawan PSB	113
5.6.4.2 Hasil Kajian Terhadap Responden Ahli Perpustakaan	117
5.6.4.3 Penilaian Kajian Rintis	124
5.7 KESIMPULAN KAJIAN RINTIS	125
 BAB 6 KESIMPULAN DAN CADANGAN	
6.1 PENGENALAN	127
6.2 LIMITASI	129
6.3 CADANGAN MASA HADAPAN	131
 RUJUKAN	135
BIBLIOGRAFI	144
LAMPIRAN	146

SENARAI JADUAL

Jadual	Tajuk	Halaman
1.1	Perbezaan Spesifikasi Perisian VR yang Menerima Model CAD	23
2.1	Keupayaan Kualitatif yang Berbeza pada Sistem VR	
2.2	Perbandingan Media Cetak, Filem atau Video dan VR	28
2.3	Deria Manusia yang Menyokong Maklumat ke Otak	30
2.4	Langkah Mencipta Persekitaran Maya	32
2.5	Jangkaan Pemasaran Industri dan Aplikasi Komersial Komputer Grafik 3D	35
3.1	Nilai Koordinat <i>AutoCAD</i>	57
3.3	Langkah Mencipta Persekitaran Maya	59
4.1	Tiga Jenis Format Fail Output <i>WorldUp</i> Versi 5	90
4.2	Perbezaan Spesifikasi Perisian Panorama VR dan Lawatan Maya	96
4.3	Perbezaan Keperluan Perisian Panorama VR dan Lawatan Maya	97
5.1	Perbezaan antara CAD dan VR	107
5.2	Ringkasan Perbezaan VR Bermodelkan Objek 3D dan Panorama VR	110
5.3	Maklumat Sosiodemografi Pustakawan PSB	113
5.4	Maklumat Sosiodemografi Responden Ahli PSB	117

SENARAI RAJAH

Rajah	Tajuk	Halaman
1.1	Keahlian Pengguna Perpustakaan Sultanah Bahiyah, UUM Sehingga Jun 2000	7
1.2	Keahlian Pengguna Perpustakaan Sultanah Bahiyah, UUM Sehingga September 2001	7
2.1	Rangka Kerja untuk Mengenal Pasti Ciri VR serta Mengenal Pasti dan Membezakan Sistem Komputer Grafik, Sistem VR dan Media Lain	14
2.2	Paparan Dalaman Bangunan Menggunakan <i>Reality Centre</i>	19
2.3	CAVE, Sistem VR Berasaskan Projektor	19
2.4	<i>Non-See Through</i> HMD dan <i>See Through</i> HMD	20
2.5	Paparan Imej daripada Pelbagai Sudut Pandangan Memberi Kesan Lebih Realistik	21
2.6	<i>Fish Tank</i>	22
2.7	<i>Facial Waldo</i> ™ dan Sistem <i>Vactor</i> yang dibangunkan <i>SimGraphics</i> ...	24
2.8	Permainan Golf Maya	25
2.9	Contoh Pakej Sistem Solar dan Makmal Susunan Tubuh Manusia	26
2.10	Hubungan dalam Persekitaran Maya	31
2.11	Proses Mengguna Model CAD 3D ke Permainan Berkomputer	37
2.12	Panorama VR dari <i>Inside-out View</i>	42
2.13	Objek Wayang Gambar	43
2.14	<i>Path Sampling</i>	44
2.15 a	Lakaran Imej	44
2.15 b	Lokasi yang Difokuskan	44
2.16	Contoh Lawatan Maya di Perpustakaan James G. Gee, Universiti Texas A & M	47
3.1	Proses Penyelidikan	50
3.2	Sudut Pandangan <i>AutoCAD</i>	57
3.3	Model Kerangka (a) dan Model Permukaan (b)	58
3.4	Keratan rentas 2D (a) dan Garisan yang Telah Di <i>Extrude</i> (b)	60

3.5	Objek 2D (a) dan Objek 3D yang Melalui Proses <i>Revolve</i> (b)	61
3.6	Dua Objek (a) yang Melalui Proses <i>Union</i> (b)	61
3.7	Dua Objek (a) yang Melalui Proses <i>Intersect</i> (b)	62
3.8	Dua Objek (a) yang Melalui Proses <i>Subtract</i> (b)	62
3.9	Kamera Dipusing Mengikut Pusingan Ikut Jam	64
3.10	Proses Reka Bentuk Persekitaran Maya Berasaskan Model <i>AutoCAD</i>	66
3.11	Elemen utama Persekitaran Maya	70
3.12	Proses Mencipta Wayang Panorama, Fokus QuickTime	74
3.13	Kedudukan <i>Node</i>	75
3.14	Rekabentuk Antara Muka Kios	76
4.1	Antara Tekstur yang Dikumpul	79
4.2	Tekstur Imej yang Diubah Suai	80
4.3	Pelan Lantai 2D Aras Tiga PSB	81
4.4	Sebahagian Model 3D yang Dibangunkan	81
4.5	Menakrif Bahan ke Atas Objek Tingkap	82
4.6	Objek Asas dan Import dalam <i>WorldUp</i> Versi 5	85
4.7	Pemodel dalam <i>WorldUp</i> Versi 4	85
4.8	Cahaya Ambien	86
4.9	Pustaka Kelakuan <i>WorldUp</i> Versi 5	87
4.10	Arahan untuk Menakrifkan <i>Path</i>	89
4.11	Proses Membangunkan Prototaip Berasaskan Imej Fotografi	92
4.12	Kumpulan Keratan Imej yang Mempunyai Imej Serupa	94
4.13	Penyambungan Imej yang Hampir Serupa Membentuk Panorama	94
4.14	Menu Utama Kios SiPandu	99
5.1	Objek Bertindan dalam <i>AutoCAD</i>	103
5.2	Lapisan Rak Buku di dalam <i>AutoCAD</i>	103
5.3	Ketepatan Koordinat Dua Objek	104
5.4	Pengurangan Poligon Objek yang Kurang Diberi Tumpuan	105
5.5	Lengkungan Bulat yang Merupakan Had Dunia Buatan	106

5.6	Tekstur dari Panorama VR	106
5.7	Maklum Balas Responden Sama Ada Tugas Tunjuk Arah Mengganggu Tugas Harian Mereka	115
5.8	Maklum Balas Responden Sama Ada Mereka Menerangkan Perkara yang Sama dalam Tugas	115
5.9	Analisis Tahap Kepuasan Menggunakan Teknik Realiti Maya ke Atas Pustakawan PSB	117
5.10	Peratus Kekerapan Responden Membaca	118
5.11	Peratus Kekerapan Responden ke Perpustakaan untuk Meminjam Buku atau Membaca	118
5.12	Kekerapan Masalah Responden Tidak ke Perpustakaan untuk Meminjam Buku atau Membaca	119
5.13	Bilangan Responden Menghadapi Masalah Semasa Menggunakan Kaedah Panduan Tunjuk Arah Maklumat	119
5.14	Peratus Masa Responden Mencari Bahan Rujukan	120
5.15	Tahap Kegemaran Responden untuk Mendapatkan Informasi Panduan Tunjuk Arah PSB	121
5.16	Min Kepuasan Pengguna ke Atas Teknik Panduan Tunjuk Arah Lokasi dan Koleksi Bahan PSB Secara Konvensional	121
5.17	Min Kepuasan Pengguna ke Atas Teknik Panduan Tunjuk Arah Lokasi dan Koleksi Bahan PSB Secara Maya	122
5.18	Peratus Kebolehan Responden Boleh Bergerak dalam Persekitaran Maya	123
5.19	Peratus Responden Berpendapat Kaedah Panorama Tidak Mencukupi untuk Pengguna Mengetahui Maklumat Tunjuk Arah dalam Lokasi Perpustakaan	123
5.20	Peratus Responden Memerlukan Bantuan Pustakawan	124
6.1	<i>Bounding Box</i> Objek Komputer	130

SENARAI SINGKATAN

2D	-	2 Dimensi
3D	-	3 Dimensi
API	-	<i>Aplication Programing Interface</i>
B-rep	-	<i>Boundry Representation</i>
CAD	-	<i>Computer Aided Design</i>
CAVE	-	<i>Cave Automatic Virtual Environment</i>
CD-ROM	-	<i>Compact Disc-Read-Only Memory</i>
CRT	-	<i>Cathode-Ray Tube</i>
CSG	-	<i>Constructive Solid Geometry</i>
GUI	-	Antaramuka pengguna grafik
HMD	-	<i>Head Mounted Display</i>
IT	-	Teknologi maklumat
LCD	-	<i>Liquid Crystal Display</i>
LOD	-	<i>Level Of Detail</i>
MB	-	Megabait
mm	-	Milimeter
MMU	-	Univesiti Multimedia
NASA	-	<i>National Aeronautic and Space Administration</i>
OpenGL	-	<i>Open Graphic Library</i>
PSB	-	Perpustakaan Sultanah Bahiyah
QTVR	-	<i>QuickTime Virtual Reality</i>
RAM	-	<i>Read Access Memory</i>
SiPandu	-	Sistem kios Panduan tunjuk arah
SVGA	-	<i>Super Video Grafik Array</i>
TIP	-	<i>Tour Into Picture</i>
USB	-	<i>Universal Serial Bus</i>
UUM	-	Universiti Utara Malaysia
VIVED	-	<i>Virtual Visual Environment Display</i>
VPL	-	<i>Visual Programming Language</i>
VR	-	Realiti maya
VRML	-	<i>Virtual Reality Modeling Language</i>
WoW	-	<i>Window on World</i>

SENARAI LAMPIRAN

Lampiran	Tajuk	Halaman
1	Dokumen Imej Fotografi Panorama VR	
2	Panorama VR Perpustakaan Sultanah Bahiyah	
3	Papan Cerita Antaramuka Sistem Kios SiPandu	
4	Pelan Bangunan Perpustakaan Sultanah Bahiyah	
5	Senarai Pengguna Produk Sense8	
6	Contoh Aturcara	
7	Manual Penggunaan Kios SiPandu	
8	Surat Kebenaran Mengumpul Maklumat	

BAB 1

PENGENALAN PENYELIDIKAN

1.1 PENDAHULUAN

Tamadun manusia berkembang dengan perubahan revolusi, bermula dengan revolusi pertanian, industri dan seterusnya kini revolusi teknologi maklumat. Perubahan revolusi ini disebabkan percambahan ilmu pengetahuan dan perkembangan maklumat. Sehubungan itu, terdapat pelbagai bentuk dan cara penyebaran maklumat pada hari ini, antaranya ialah teknologi persekitaran maya.

Persekitaran maya adalah gambaran realistik bagi sesuatu persekitaran misalnya reka bentuk bangunan atau objek seperti kereta. Keistimewaannya ialah membenarkan pengguna mengawal masa, skala dan melihat dalam pelbagai sudut hukum fizikal (Kalawsky, 1996). Selain itu, persekitaran maya membolehkan pengguna meneliti sesuatu objek dan persekitaran dalam keadaan berjalan, berlari atau terbang dengan selamat. Tujuannya untuk menjadikan data atau maklumat senang difahami dan mudah dicapai terutama maklumat yang kompleks (Mazuryk & Gervautz, 1996: 6). Persekitaran maya berkait rapat dengan realiti maya. Menurut Earnshaw dan Vince (1995: xvii), persekitaran maya boleh diibaratkan jantung kepada sistem realiti maya. Ini bermaksud semua aplikasi sistem realiti maya tentunya melibatkan persekitaran maya.

Percubaan pertama dalam menggunakan realiti maya sebagai alat paparan adalah dalam sistem arkitek *walkthrough* di Universiti North Caroline bermula selepas tahun 1986 dengan peralatan yang terhad (Mazuryk & Gervautz, 1996: 6). Seterusnya perkembangannya menular dalam pelbagai disiplin ilmu yang bukan sahaja tertumpu kepada ilmu konsep, arkitek dan pembangunan tetapi juga aplikasi harian seperti lawatan maya dan senaman maya. Ini disokong oleh Mazuryk dan Gervautz (1996: 57) yang menyatakan, masyarakat hari ini ke arah 'masyarakat maklumat' yang memerlukan sumber baru untuk memudahkan capaian data yang sentiasa berkembang. Teknologi realiti maya menawarkan capaian mudah melalui

The contents of
the thesis is for
internal user
only

BIBLIOGRAFI

Crawford, W. (1988). **Current technologies in the library**. Boston, US: G. K. Hall & Co.

Earnshaw, R. A., Vince, J. A. & Jones. H. (Ed.). (1995). **Virtual reality applications**. London: Academic Press.

Gabbard, J. L. (1997). **A taxonomy of usability characteristics in virtual environments**. Unpublished Master Thesis. Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia. US.

Gobbetti, E. & Scateni, R. (1998). Virtual reality: past, present, and future. Center for Advanced Studies, Research and Development in Sardinia Cagliari, Italy. Retrieved July 11, 2001 from the World Wide Web:
<http://www.crs4.it/vvr/bib/papers/vr-report98.pdf>.

Holland, R. (1996). **The virtual reality homebrewer's handbook**. England: John Wiley & Sons Ltd.

Kalawsky, R. S. (1993). **The science of virtual reality and virtual environments**. Addison-Wesley Publishers Ltd.

Larijani, L. Casey. (1993). **The virtual reality primer**. US: McGraw-Hill, Inc.

MGI. (2000). MGI Software Products. Retrieved January 2, 2002 from the World Wide Web: <http://www.mgisoft.com/products/index.asp>.

Saunders, L. M. (Ed.). (1993). **The virtual library visions and realities**. US: Meckler Publishing.

Shiratuddin, M. F. (2001). **Utilising 3D game engine in real-world walkthrough application**. MSc. Tesis. Sekolah Teknologi Maklumat, Universiti Utara Malaysia.

So, C., Baci, G. & Sun, H. (1998). Reconstruction of 3D virtual buildings from 2D architectural floor plans. **ACM**.

Szeliski, R. & Shum, H-Y. (1997). Creating full view panoramic image mosaics and environment maps. **Microsoft Research**. Conference Proceedings, Annual Conference Series. p. 251 - 258.

Thalmann, N. M. & Thalmann, D. (Ed.). (1993). **Virtual worlds and multimedia**. England: John Wiley & Sons Ltd.